ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci **žalobkyně N. N.**, zastoupené JUDr. Evou Poláčkovou, advokátkou se sídlem Starobrněnská 13, Brno, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, Praha 7**, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 3. 2003, čj. OAM-10325/VL-16-P01-2001, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 55 Az 608/2003, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2004, čj. 55 Az 608/2003 - 37,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky JUDr. Evy Poláčkové **se určuje částkou 2150 Kč.** Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného označeným v záhlaví tohoto rozhodnutí nebyl žalobkyni (dále též „stěžovatelka“) udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v ustanoveních § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“); současně bylo žalovaným rozhodnuto o neexistenci překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. V odůvodnění žalovaný uvedl, že žalobkyně požádala o udělení azylu z důvodu obavy o bezpečnost manžela a rodiny, a dále proto, že ona i její dcera jsou nemocné a v jejich

kraji je poškozeno životní prostředí. Manželu žalobkyně, jenž měl kritizovat poměry v Ruské federaci, bylo údajně vyhrožováno ze strany stoupenců Žirinovského strany, pročež se však neobrátili se žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu, ale vycestovali ze země a požádali o udělení azylu; žalobkyně sama neměla potíže s ruskými státními orgány. Na základě všech skutečností dospěl žalovaný k závěru, že zde nebyla naplněna podmínka odůvodněné obavy z pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu, navíc tvrzení žalobkyně nebyla v řízení hodnověrně doložena. Zdravotní potíže ani ekologické problémy nejsou podle žalovaného důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, navíc podle doplnění návrhu by již dcera žalobkyně měla být zdráva. Důvodem pro udělení azylu není ani obava z teroristických útoků, neboť v dnešní době je velmi obtížné těmto jevům předejít kdekoliv ve světě. Ani zájem o studium dcery na území České republiky podle žalovaného nezaloží důvod pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Proto žalovaný neshledal u žalobkyně důvody pro udělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu; k rozhodnutí o neexistenci překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu uvedl, že podle zjištěných informací je bezpečnostní situace v oblasti, kde žalobkyně před odchodem ze země původu žila, relativně klidná a osoby pocházející z této oblasti mají možnost vrátit se zpět.

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2004, čj. 55 Az 608/2003 - 37, byla zamítnuta žaloba proti tomuto rozhodnutí žalovaného. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že výhrady žalobkyně vztahující se k porušení předpisů o správním řízení v průběhu řízení o udělení azylu neshledal vzhledem k jejich obecné formulaci důvodnými. Námitku žalobkyně týkající se tvrzené neúplnosti Zprávy ministerstva zahraničních věcí USA o stavu dodržování lidských práv v Ruské federaci za rok 2001 soud neshledal důvodnou, neboť ve správním spise je založeno všech 45 stran této zprávy; navíc žalobkyně netvrdila žádný z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a proto žalovaný postupoval správně, když si z různých dostupných pramenů vybral jen ty pro daný případ rozhodné. Soud navíc konstatoval, že žalobkyně byla před vydáním rozhodnutí seznámena s podklady pro jeho vydání a žádné doplnění nežádala. Soud dále uvedl, že se žalovaný zabýval důvody vyplývajícími ze zákona o azylu a hodnotil žalobkyní uváděné důvody, které ji vedly k podání žádosti o udělení azylu. Zásadními důvody pak byla obava o bezpečnost manžela a špatný zdravotní stav žalobkyně a její dcery. Soud se ztotožnil s názorem žalovaného, že v případě žalobkyně nebyl dán žádný z důvodů podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu. Soud neshledal důvodnou ani námitku týkající se existence překážek vycestování, v čemž se ztotožnil s názorem žalovaného. K námitce žalobkyně, jež považovala výzvu soudu, aby opatřila úředním překladem doplnění žaloby sepsané v ruském jazyce, za neoprávněnou a odporující nejen čl. 37 odst. 3 a 4 Listiny základních práv a svobod, ale i ustanovení § 18 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., soud uvedl, že podle jeho názoru z těchto ustanovení nevyplývá právo obracet se písemně na soud v jiném než českém jazyce, a písemnosti zasílané soudu je proto třeba opatřit překladem do českého jazyka. Soud se tudíž nezabýval doplněním žaloby psaným v ruském jazyce. Ze všech uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včas podané kasační stížnosti stěžovatelka uvádí, že jediný podklad pro rozhodnutí – Zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA o stavu dodržování lidských práv v Ruské federaci za rok 2001 - jenž byl v době vydání rozhodnutí dva roky starý, nepředstavuje spolehlivé zjištění skutkového stavu. Zákonem předpokládaný odůvodněný strach z pronásledování je třeba konfrontovat s tvrzením žalobkyně v době před jejím odchodem z vlasti a po dobu vedení řízení o udělení azylu před vydáním rozhodnutí. Podle názoru stěžovatelky není přijatelné, aby důkazní břemeno shromažďování informací o situaci v zemi

původu bylo přeneseno pouze na žadatele o azyl. Takový postup porušuje ustanovení § 3 odst. 3, § 3 odst. 4, § 32 a § 47 spr. ř. Podle stěžovatelky nebylo rovněž možné na základě informací starých dva roky rozhodnout o tom, že zde není překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu, neboť situace v zemi původu se za dva roky mohla velmi dramaticky změnit. Stěžovatelka navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Brně byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení; současně stěžovatelka požádala o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Soudem ustanovená zástupkyně poté doplnila kasační stížnost a namítla, že soud prvního stupně nesprávně vyložil ustanovení o. s. ř. a s. ř. s. týkající se podmínek, za nichž je možné ustanovit tlumočníka. Zástupkyně stěžovatelky uvedla, že na výzvu soudu k doplnění žalobních bodů zaslala stěžovatelka soudu podání, jehož část byla psaná rusky. Po výzvě soudu, aby opatřila rukou psaný ruský text překladem do českého jazyka, označila stěžovatelka tento požadavek za neoprávněný a upozornila na ustanovení čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, § 36 odst. 1 s. ř. s. a § 18 o. s. ř. Institut ustanovení tlumočníka měl přitom v dané věci sloužit nejen účastnici řízení, ale i soudu, jehož snahou mělo být kvalifikovaně se seznámit s obsahem podání účastnice řízení. Soud podle názoru stěžovatelky pochybil, když ustanovení § 18 o. s. ř. interpretoval restriktivně a tlumočníka žalobkyni neustanovil, ač tato důvodná potřeba vyšla v řízení najevo. Stěžovatelka odkázala na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu v obdobné věci uveřejněné pod č. 342/2004 Sb. NSS. Stěžovatelka dále namítá, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízní před správním orgánem takovým způsobem, že toto porušení negativně ovlivnilo zákonnost rozhodnutí. Stěžovatelka uvádí, že v žalobě namítala formální přístup správního orgánu při vyřizování své žádosti o udělení azylu. Zástupkyně stěžovatelky závěrem namítla, že by považovala za přiléhavější vytknutí vady řízení před soudem podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., avšak s vědomím toho, že již uplynula lhůta pro podání kasační stížnosti, tak nečiní. Vzhledem k tomu, že ustanovená zástupkyně stěžovatelky nebyla soudem vyzvána k doplnění podání ve smyslu § 106 odst. 3 s. ř. s., nemohla se podle svého názoru dovolávat důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ačkoliv by své námitky byla schopná lépe subsumovat pod v tomto ustanovení uvedenou tzv. jinou vadu řízení před soudem. Závěrem zástupkyně stěžovatelky označila jako důkazní prostředky konkrétní listiny založené v soudním spise sp. zn. 55 Az 608/2003 a navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Brně byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozhodnutí soudu prvního stupně byla vydána v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti pak žalovaný odkázal na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatelka učinila v průběhu řízení o udělení azylu, a na vydané rozhodnutí. Žalovaný poukázal na to, že stěžovatelka se odvolává na zastaralost Zprávy ministerstva zahraničních věcí USA o stavu dodržování lidských práv v Rusku ze dne 4. 3. 2002, avšak neuvádí konkrétní důvody, o nichž si myslí, že byly podkladem pro neudělení azylu na základě této údajně zastaralé zprávy. Ani soud prvního stupně neshledal v postupu žalovaného nezákonnost nebo vady řízení. Žalovaný proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody odpovídající ustanovením § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Dříve, než Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení věci samé, zabýval se z procesního hlediska doplněním kasační stížnosti zástupkyní stěžovatelky ze dne 10. 11. 2004. Podle ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s. musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů ode dne doručení rozhodnutí soudu prvního stupně; zmeškání lhůty nelze prominout. Zmíněné doplnění kasační stížnosti bylo nepochybně podáno po uplynutí lhůty k podání kasační stížnosti; na přípis zástupkyně stěžovatelky však nelze pohlížet jako na nový návrh, nýbrž jako na doplnění kasační stížnosti podané včas samotnou stěžovatelkou. Zástupkyně stěžovatelky v doplnění kasační stížnosti vyslovila pochybnost o tom, zda doplnění kasační stížnosti je přípustné, když původní kasační stížnost neměla vady, pro něž by krajský soud musel ustanovenou zástupkyni vyzvat k jejich odstranění ve lhůtě jednoho měsíce ve smyslu § 106 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že doplnění kasační stížnosti ustanoveným zástupcem je možné i v situaci, že mu nepředcházela výzva soudu k odstranění vad kasační stížnosti. V případě opačného přístupu by totiž ustanovování advokáta, jemuž by tímto striktním přístupem nebylo umožněno hájit zájmy a práva svého klienta, bylo zjevně institutem nadbytečným a formálním; takový závěr lze označit za značně nežádoucí. Navíc v případech pochybností o výkladu určitého ustanovení procesního předpisu je vždy zapotřebí zvolit výklad šetřící práva účastníků řízení. Smysl toho, že zákonodárce zakotvil do soudního řádu správního povinné zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti, plyne nejen z povahy kasační stížnosti coby mimořádného opravného prostředku, ale také ze snahy o to, aby v této fázi řízení před správními soudy byla práva účastníků řízení bez rozdílu chráněna a všem byla zaručena možnost poskytnutí odborné právní pomoci. Nejvyšší správní soud tedy, přestože se soudní řád správní o této možnosti výslovně nezmiňuje, shledává nanejvýš žádoucí k ochraně práv účastníků řízení, aby soudem ustanovený zástupce měl možnost učinit vůči soudu podání, jímž by hájil práva svého klienta v řízení o kasační stížnosti, i když již uplynula lhůta k podání kasační stížnosti. Navíc s ohledem na ustanovení § 106 odst. 3 s. ř. s., jež umožňuje v situaci, kdy kasační stížnost má vady, rozšířit kasační stížnost na základě výzvy soudu ve lhůtě jednoho měsíce od doručení usnesení soudu mj. též na nové stížní body, není řízení o kasační stížnosti svazováno tak přísnou zásadou koncentrace řízení, jako je tomu v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že k doplnění kasační stížnosti provedenému zástupkyní stěžovatelky bude přihlížet.

Kasační stížnost byla podána z důvodu podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. V souzené věci je však zřejmé, že žalovaný rozhodl na základě skutečností obsažených ve správním spise. S námitkou stěžovatelky, že jediným podkladem pro rozhodnutí žalovaného byla Zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA o stavu dodržování lidských práv v Rusku ze dne 4. 3. 2002, se Nejvyšší správní soud neztotožnil, neboť ze správního spisu plyne, že podklady pro rozhodnutí byly kromě pohovorů se žalobkyní také další listinné podklady, nejen zmíněná zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA; poslední zprávy přitom nebyly starší pěti měsíců před vydáním napadeného rozhodnutí. Co se týče posuzování překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, speciálně ohledně této skutečnosti se žalovaný dotazoval společnosti Člověk v tísni -

společnost při ČT, z níž vyplynulo, že situace v Krasnodarském kraji je relativně klidná a osoby pocházející z této oblasti mají možnost se vrátit zpět. Tato informace pochází ze dne 20. 11. 2002, tedy pět měsíců přede dnem vydání rozhodnutí žalovaného. K námitkám žalobkyně týkajícím se porušení § 3 odst. 3 spr. ř., § 3 odst. 4 spr. ř., § 32 spr. ř. a § 47 spr. ř. Nejvyšší správní soud konstatuje, že žalovaný nebyl povinen hodnotit jiné skutečnosti než ty, které žalobkyně uvedla jako důvody, pro něž o udělení azylu žádá. Uvedla-li žalobkyně v řízení o udělení azylu pouze důvody obavy o bezpečnost manžela a zdravotní důvody, nemůže v řízení o kasační stížnosti účinně namítat, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav, když nezjišťoval důvody jiné, žalobkyní v řízení před správním orgánem neuváděné. Žalovaný není povinen sám domýšlet důvody pro udělení azylu žalobkyní neuplatněné. Proto Nejvyšší správní soud neshledal tuto námitku žalobkyně důvodnou; v podrobnostech odkazuje na odůvodnění této žalobní námitky v rozsudku Krajského soudu v Brně. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že důvod kasační stížnosti uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. není dán.

Dalším důvodem kasační stížnosti je důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. ve spojení s důvodem kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Tyto důvody kasační stížnosti se týkají toho, že soud prvního stupně vyložil ustanovení § 18 o. s. ř. příliš restriktivně, pročež neustanovil žalobkyni tlumočníka, nepřihlédl k části podání psaného v ruském jazyce, a tím se podle názoru stěžovatelky dopustil tzv. jiné vady řízení před soudem, jež mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. Nejvyšší správní soud přezkoumal řízení před soudem prvního stupně a dospěl k závěru, že krajský soud pochybil, když v dané věci neustanovil žalobkyni tlumočníka. Nejvyšší správní soud vychází z toho, že jestliže žalobkyně část podání, jímž doplňovala žalobu, sepsala v jazyce ruském a doplnila je sdělením, v němž poukazovala na nutnost přibrání tlumočníka za účelem realizace zásady rovnosti účastníků řízení před soudem, jde o situaci, v níž vyšla v řízení před krajským soudem najevo potřeba ustanovit tlumočníka účastnici, jejíž mateřštinou je jiný než český jazyk. Na uvedených závěrech nemůže ničeho měnit ani skutečnost, že část podání byla sepsána v českém jazyce, neboť tato skutečnost sama o sobě nemůže ovlivnit závěr o splnění podmínek ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř., tedy závěr o tom, že v řízení vyšla najevo potřeba ustanovit tlumočníka. Soud prvního stupně tedy v dané věci pochybil, avšak vzhledem k tomu, že dospěl k závěru, že i bez pasáže psané v ruském jazyce byla žaloba po jejím doplnění způsobilá věcného přezkumu a takto také učinil a rozhodnutí žalovaného meritorně přezkoumal, konstatoval Nejvyšší správní soud, že se v konkrétním případě nejednalo o vadu řízení, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Navíc stěžovatelka soudu v kasační stížnosti nesdělila, nezohledněním jakých skutečností uvedených v rusky psaném textu, mohla být ovlivněna zákonnost napadeného rozhodnutí krajského soudu. Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že soud prvního stupně nesprávně posoudil otázku, zda je v dané situaci zapotřebí ustanovit účastnici řízení opatrovnici, a dopustil se tím vady řízení, avšak tato vada řízení podle názoru Nejvyššího správního soudu v daném případě nedosáhla takové intenzity, že by mohla ovlivnit zákonnost rozhodnutí soudu. S odkazem na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 342/2004 Sb. NSS se zdejší soud neztotožnil, neboť citovaný judikát se vztahuje k případu, kdy soud prvního stupně žalobu doplněnou podáním v jiném než českém jazyce odmítl; v souzené věci však Krajský soud v Brně žalobu meritorně přezkoumal a jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud dospěl z uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Jelikož Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení

o složení senátu, nezabýval se z důvodu nadbytečnosti již samostatně návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., neboť neúspěšné žalobkyni náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobkyně žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly. Stěžovatelce byla pro toto řízení před soudem ustanovena zástupkyní advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátce částkou 2 x 1000 Kč za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci a doplnění kasační stížnosti ze dne 10. 11. 2004 a 2 x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 2150 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. ledna 2005

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu